

SXEDIO.Κ44

28.4.1965: ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΓΚΑΛΟ ΠΛΑΖΑ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΕΞΑΓΓΕΛΛΕΙ ΜΕΤΡΑ ΕΙΡΗΝΕΥΣΗΣ ΕΝΩ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ ΣΕ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗ ΧΩΡΙΣΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Με την υποβολή της έκθεσης του μεσολαβητή των Ηνωμένων Εθνών Γκάλο Πλάζα για το Κυπριακό που δημοσιοποιήθηκε στα τέλη Μαρτίου του **1965**, τα πράγματα έπαιρναν μια νέα τροπή.

Ο Πρόεδρος Μακάριος άρχισε να λαμβάνει μέτρα για προώθηση των εισηγήσεων που πρόβλεπαν και διάλογο για επίλυση του Κυπριακού, ενώ οι τούρκοι, χωρίς να απορρίπτουν ένα τέτοιο διάλογο, άρχισαν πλέον να προχωρούν στο επόμενο στάδιο των προδιαγεγραμμένων σχεδίων τους: Την προώθηση της δημιουργίας χωριστής διοίκησης- μέχρι ψευδοκράτους- στις περιοχές όπου είχαν συγκεντρωθεί με τη βία ή τον φόβο επανάληψης τους δεκάδες χιλιάδες τουρκοκυπριοι που είχαν ξεριζωθεί από τα χωριά τους.

Για προώθηση αυτού του στόχου χρειαζόταν χρόνος και ο χρόνος, όπως αποδείχτηκε εκ των υστέρων μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο ενός διαλόγου για την εξεύρεση λύσης του Κυπριακού.

Αυτή την τακτική θα ακολουθούσαν η Τουρκία και η τουρκοκυπριακή ηγεσία και τα επόμενα **40** και πλέον χρόνια για να κτίζουν αργά, αλλά σταθερά και να σταθεροπούν τα τετελεσμένα γεγονότα.

Πληροφορίες από τα κατεχόμενα ήταν δύσκολο να εξασφαλίζονται. Ωστόσο διάφορα δημοσιεύματα εφημερίδων του εξωτερικού, κυρίως, έδιναν μια εικόνα των σκέψεων των Τουρκοκυπρίων.

Έτσι στις **28** Απριλίου **1965** η εφημερίδα "Ναουάρι" του Καΐρου δημοσίευσε πληροφορίες από τις τουρκοκυπριακές περιοχές, σύμφωνα με τις οποίες "συνεκροτήθη προσφάτως εις την Σμύρνην υπό την προεδρίαν του Ραούφ Ντενκτάς σύσκεψις ηγετών των

τουρκοκυπριακών στασιαστών κατά την οποία απεφασίσθη ο σχηματισμός Τουρκοκυπριακής Κυβερνήσεως εις περίπτωσιν κατά την οποία η κατάσταση εις την Κύπρον θα επεδεινούτο έτι περαιτέρω εις βάρος των τουριοκυπρίων".

Ως έδρα της Τουρκοκυπριακής ψευδοκυβερνήσεως καθοριζόταν το χωριό Κόκκινα στην περιοχή Τηλλυρίας και αυτό για να είναι πιο εύκολη η εκκένωση και η απομάκρυνση μιας τέτοιας Κυβέρνησις διά της επιβίβασης σε τουρκικά πλοία και φυγή στην Τουρκία.

Τα Κόκκινα ήταν η περιοχή την οποία επενέβη και προστάτευσε η Τουρκία κατά τους βομβαρδισμούς του Αυγούστου του **1964** και αποτελούσαν το πλησιέστερο τμήμα της Κύπρου με την Τουρκία.

Τα Κόκκινα παρέμεναν περικυκλωμένα από την Εθνική Φρουρά, αλλά δεν ελέγχονταν με κανένα τρόπο από την Κυπριακή Κυβέρνηση. Προμήθειες σε όσους παρέμεναν αποκλεισμένοι μεταφέρονταν κυρίως από άνδρες της ΟΥΝΦΙΚΥΠ με ειδικές αυτοκινητοπομπές, ενώ τα βράδυα οι εθνοφρουροί εντόπιζαν κινήσεις σκαφών που προσήγγιζαν την περιοχή.

Τα Κόκκινα ήταν επίσης η περιοχή όπου κατέληγαν πολλά πλοίαρια που μετέφεραν προμήθειες σε οπλισμό από την Τουρκία και αργότερα με διάφορους τρόπους διοχετεύονταν στις περιοχές που ήλεγχαν οι τουρκοκύπριοι.

Ο Ντενκτάς συνέχιζε παράλληλα να απειλεί από την Τουρκία όπου είχε υποχρεωθεί σε αναγκαστική αυτοεξορία μετά την ομιλία του στα Ηνωμένα Έθνη το Μάρτη του **1964** σαν η Κυπριακή Κυβέρνηση τον καταζητούσε για διάφορες πράξεις εναντίον του κράτους.

Σε δηλώσεις στις **29** Απριλίου **1965** προς το τουρκικό πρακτορείο Ανατολή είπε ότι χιλιάδες Τούρκοι εθελοντές ήσαν πρόθυμοι να μεταβούν στην Κύπρο εάν το επέτρεπε η Τουρκική Κυβέρνηση.

Δεν υπάρχει έστω και ένας Τούρκος, είπε ο Ντενκτάς ο οποίος θα αποδεχθή τους όρους του Μακαρίου.

Οι όροι του Προέδρου Μακαρίου στους οποίους αναφερόταν ο Ντενκτάς είχαν εξαγγελθεί μόλις λίγες ημέρες προηγουμένως (21.4.1965) και αποτελούσαν μέτρα ειρήνευσης σε μια προσπάθεια να προωθηθούν οι εισηγήσεις του Γκάλο Πλάζα που περιλαμβάνονταν την έκθεση του που είχε κυκλοφορήσει στα τέλη Μαρτίου 1965.

Με τα μέτρα ειρήνευσης που είχε εξαγγείλει ο Πρόεδρος Μακάριος πρόβλεπαν μετακίνηση όλων των ελληνικών φυλακίων και οχυρών, ώστε να υπάρξει ελεύθερη διακίνηση, εκτός από τα φυλάκια εκείνα που προορίζονταν για απόκρουση τουρκικής εισβολής.

Η εφαρμογή των μέτρων ανατίθετο ουσιαστικά στην ΟΥΝΦΙΚΥΠ στην οποία προσφερόταν ελευθερία δράσης.

Τα μέτρα εξαγγέλθηκαν με δήλωση του Προέδρου Μακαρίου στην οποία ανέφερε:

" Η ειρήνευσις της νήσου και η αποκατάστασις της ομαλότητος αποτελούν ως πολλάκις εδήλωσα ζωηράν επιθυμίαν και συνεχή προσπάθειαν της Κυβερνήσεως. Λυπούμαι διότι η Τουρκοκυπριακή ηγεσία δεν εξετίμησε τας μέχρι τούδε προς αυτήν γενναιοδώρας χειρονομίας ούτε την επιδειχθείσαν υπομονήν και μεγάλην ανοχήν της Κυβερνήσεως προς τας συνεχείς Τουρκικάς προκλήσεις. Αντιθέτως εκμεταλλευσόμενη την ανοχήν και τας εκάστοτε προσφοράς της Κυβερνήσεως, συνεχώς υποσκάπτει, διά της δημιουργίας εντάσεως και επεισοσίων τας καταβαλλομένας προσπάθειάς προς επαναφοράν εις την ομαλότητα. Η Κυβέρνησις εν τούτοις δεν θα παύση καταβάλλουσα πάσαν δυνατήν προσπάθειαν διά την δημιουργίαν συνθηκών ομαλότητος και ειρηνεύσεως της νήσου.

Ούτω, εντός των πλαισίων ενός γενικωτέρου ειρηνευτικού προγράμματος, η Κυβέρνησις απεφάσισεν όπως από της 8ης πρωϊνής του προσεχούς Σαββατου, 24ης Απριλίου, εις την επαρχίαν Πάφου (πλην της περιοχής του χωρίου Κόκκινα) εις την επαρχίαν Λεμεσού και εις την επαρχίαν Λάρνακος μέχρι του χωρίου Κόσιη (επί της οδού Λευκωσίας-

Λάρνακος) μετακινήση όλα τα Ελληνικά φυλάκια και οχυρά, εκτός των αμυντικών έργων κατά έξωθεν επιδρομής, ως επίσης και όλους τους επί των οδών εντός των περιοχών τούτων σταθμούς ελέγχου.

Τα μέτρα τούτα λαμβάνονται υπό της Κυβερνήσεως, χωρίς να ζητηθή όπως εις παρομοίαν χειρονομίαν προβή ταυτοχρόνως και η Τουρκοκυπριακή ηγεσία. Ελπίζω, εν τούτοις ότι θα επιδειχθή και από Τουροκυπριακής πλευράς η δέουσα κατανόησις και ανταπόκρισις. Εάν, παρά τούτα, οι Τούρκοι εξτρεμισταί επιζητήσουν να εκμεταλλευθούν την Κυβερνητικήν αυτήν χειρονομίαν διά να προκαλέσουν ανωμαλίαν και επεισόδια, η Κυβέρνησις θα αντιμετωπίση τότε δι όλων των αναγκαίων μέτρων την κατάστασιν.

Η Κυβέρνησις προτίθεται όπως επεκτείνη τα μέτρα τούτα και εις άλλας περιοχάς, τελικώς δε καθ' άπασαν την νήσον εφ' όσον βελτιούμεναι συνθήκαι επιτρέψουν τούτο.

Ο εν Κύπρω Ειδικός αντιπρόσωπος του Γ. Γραμματέως των Ηνωμένων Εθνών δρ Κάρλος Μπερνάντες και ο Διοικητής της εν Κύπρω Ειρηνευτικής Δυναμews Στρατηγός Τιμάγια, μετά των οποίων συνεζητήσαμεν χθες την εν τη νήσω κατάστασιν ανέλαβον την ευθύνην όπως βοηθήσουν εις την επιτυχίαν των ειρηνευτικών τούτων μέτρων της Κυβερνήσεως.

Τα μέτρα αυτά εξαγγέλθηκαν ενώ παράλληλα άρχιζαν προσπάθειες για έναρξη διαλόγου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

Ο διάλογος, ωστόσο, άρχισε ύστερα από Συμβούλιο του Στέμματος στην Αθήνα στο οποίο παρέστη και ο Πρόεδρος Μακάριος στις αρχές Μαΐου 1965.